

Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce

Česká školní inspekce je národní autoritou pro hodnocení a kontrolu kvality a efektivity počátečního vzdělávání a samostatným správním úřadem České republiky s celostátní působností zřízeným ze zákona¹. Organizačně je Česká školní inspekce členěna na ústředí se sídlem v Praze a 14 krajských inspektorátů. V čele úřadu stojí ústřední školní inspektor. Působnost České školní inspekce spočívá v zajištění hodnocení vzdělávací soustavy České republiky, a to v oblasti vzdělávání, výchovy a školských služeb poskytovaných školami a školskými zařízeními zapsanými ve školském rejstříku, bez ohledu na jejich zřizovatele.

V rámci inspekční činnosti Česká školní inspekce

- a) získává a analyzuje informace o vzdělávání dětí, žáků a studentů, o činnosti škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku, sleduje a hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy,
- b) zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů a akreditovaných vzdělávacích programů a dále podmínky a průběh poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních,
- c) zjišťuje a hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem,
- d) vykonává kontrolu dodržování právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb,
- e) vykonává veřejnosprávní kontrolu využívání finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných školám a školským zařízením².

Dále Česká školní inspekce kontroluje plnění povinností a podmínek stanovených školským zákonem pro účely individuálního vzdělávání a vzdělávání v zahraničních školách.

Inspekční činnost se provádí také na základě podnětů, stížností a petic, které svým obsahem spadají do uvedeného výčtu působnosti České školní inspekce.

Česká školní inspekce dále provádí inspekční činnost pro účely přiznání dotací podle zvláštního právního předpisu.

Inspekční činnost je vykonávána na základě plánu hlavních úkolů na příslušný školní rok, schváleného ministrem školství, mládeže a tělovýchovy. Při hodnocení škol a školských zařízení postupuje Česká školní inspekce podle Kritérií hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, která schvaluje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Při své činnosti vychází Česká školní inspekce ze zásad a cílů vzdělávání stanovených školským

¹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

² Kontrolu výkonu státní správy vykonává Česká školní inspekce v souladu se zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů.

zákonem, přičemž základním kritériem hodnocení je zejména účinnost podpory rozvoje osobnosti dítěte, žáka a studenta a dosahování cílů vzdělávání.

Inspekční a kontrolní činnost je vykonávána ve školách a školských zařízeních zejména prezenčně a v případě potřeby také prostřednictvím inspekčního elektronického zjišťování. Povinností kontrolovaných osob je poskytnout České školní inspekci v obou případech plnou součinnost.

Česká školní inspekce poskytuje součinnost na žádost ředitele školy nebo krajského úřadu o přezkoumání výsledků hodnocení žáka, poskytuje součinnost na žádost krajského úřadu při posuzování žádosti o přezkoumání průběhu a výsledku maturitní zkoušky.

Česká školní inspekce zajišťuje i sběr údajů o tzv. školních úrazech (shromažďování údajů ze záznamů o úrazech zasílaných v podobě elektronických formulářů) a vykonává také další činnosti na základě školského zákona a prováděcích právních předpisů.

K základním činnostem České školní inspekce patří:

- **Hodnotící činnost**

Úkolem hodnotící činnosti je zjišťovat ve školách a školských zařízeních úroveň poskytovaného vzdělávání zejména z hlediska pedagogických procesů, účinnosti podpory rozvoje osobnosti dítěte, žáka a studenta dosahování požadovaných cílů vzdělávání.

Hodnotící činnost se dlouhodobě zaměřuje také na témata zakotvená v národních dokumentech, dokumentech Evropské unie a mezinárodních organizací, tj. na podporu rovnosti příležitostí ke vzdělávání a trvale udržitelného rozvoje s důrazem na problematiku rozvoje podpory zdravého vývoje dětí a žáků.

- **Kontrolní činnost**

Úkolem kontrolní činnosti je zjišťovat, zda kontrolovanou osobou jsou

- a) dodržovány příslušné právní předpisy;
- b) dodržována stanovená pravidla, závazné ukazatele a rozhodnutí;
- c) přijata provozní a finanční kritéria stanovená pro hospodárný, efektivní a účelný výkon činnosti kontrolované osoby právními předpisy, závaznými ukazateli a rozhodnutími, a zda jsou tato kritéria plněna;
- d) přijímána opatření k odstranění nedostatků zjištěných Českou školní inspekci kontrolami provedenými ve sledovaných oblastech a k jejich prevenci, zda jsou přijatá opatření kontrolovanou osobou plněna;
- e) zavedeny principy vnitřního kontrolního systému, zda je tento systém funkční, dostatečně účinný a zda reaguje na změny ekonomických a právních podmínek (s výjimkou církevních a soukromých škol).

Inspekční činnost vykonávají školní inspektoři, kontrolní pracovníci a případně přizvané osoby.

Práva a povinnosti kontrolujících

Kontrolující má právo

- a) vstupovat do staveb, dopravních prostředků, na pozemky, do dalších prostor a na pracoviště osob, kde se uskutečňuje praktické vyučování, pokud souvisí s předmětem inspekční činnosti,

- b) požadovat prokázání totožnosti fyzické osoby, jež je přítomna na místě inspekční činnosti, jde-li o osobu, která plní úkoly kontrolované osoby, nebo osobu, která může přispět ke splnění účelu inspekční činnosti,
- c) požadovat poskytnutí údajů, dokumentů a věcí vztahujících se k předmětu inspekční činnosti (dále jen „podklady“); v odůvodněných případech je možno zajistit i originální doklady,
- d) pořizovat při inspekční činnosti obrazové nebo zvukové záznamy,
- e) v míře nezbytné pro průběh inspekční činnosti užívat technických prostředků kontrolované osoby, a to po předchozím projednání s kontrolovanou osobou,
- f) vyžadovat od kontrolované osoby další součinnost potřebnou k výkonu inspekční činnosti,
- g) seznamovat se s osobními údaji a dalšími údaji chráněnými zvláštními zákony.

Kontrolující je povinen

- a) zjistit stav věci v rozsahu nezbytném pro dosažení účelu inspekční činnosti a v závislosti na povaze inspekční činnosti, inspekční zjištění podle jejich povahy prokazatelně doložit potřebnými doklady,
- b) šetřit práva a oprávněné zájmy kontrolované osoby,
- c) předložit kontrolované osobě pověření k inspekční činnosti a prokázat se průkazem školního inspektora, kontrolního pracovníka nebo občanským průkazem v případě přizvaných osob,
- d) vydat potvrzení o zajištění originálních podkladů, a pominou-li důvody jejich zajištění, neprodleně je vrátit,
- e) umožnit kontrolované osobě účastnit se inspekční činnosti na místě, nebrání-li to splnění účelu nebo provedení inspekční činnosti,
- f) zachovávat mlčenlivost a nezneužívat informací získaných výkonem inspekční činnosti
- g) dodržovat právní předpisy, poskytovat informace výhradně v souladu s příslušnými právními předpisy, respektovat cíle České školní inspekce,
- h) neúčastnit se žádných aktivit, které by mohly ovlivnit objektivnost, nezamlčet žádné významné skutečnosti, které jsou mu známy,
- i) vyhotovit příslušný výstup inspekční činnosti v požadované kvalitě a doručit jej kontrolované osobě.

Výstupy inspekční činnosti

Výstupem

- a) hodnotící činnosti je inspekční zpráva,
- b) kontrolní činnosti je protokol o kontrole,
- c) tematického šetření je tematická zpráva,
- d) šetření stížnosti je výsledek šetření stížnosti,
- e) hodnocení vzdělávací soustavy České republiky je výroční zpráva České školní inspekce.

Inspekční zpráva

Inspekční zpráva obsahuje hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Kontrolovaná osoba může podat ve lhůtě do 14 dnů od převzetí inspekční zprávy k obsahu inspekční zprávy písemné a zdůvodněné připomínky. Inspekční tým vypracuje k připomínce stanovisko. Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě, případně i dalším orgánům. Inspekční zpráva je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zveřejněna je také v systému InspIS PORTÁL i v registru inspekčních zpráv dostupném z www.csicr.cz.

Protokol o kontrole

Obsahuje skutečnosti vztahující se k vykonané kontrole. Kontrolovaná osoba může podat ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení protokolu o kontrole námítky proti kontrolnímu zjištění uvedenému v protokolu, které se vyřizují ve lhůtě do 30 dnů od jejich doručení, ve zvlášť složitých případech se lhůta pro vyřízení námitek prodlužuje o 30 dnů. Protokol o kontrole se vyhotovuje ve dvou stejnopisech, z nichž jeden je po dobu 10 let uložen na místě příslušném inspektorátu České školní inspekce a druhý obdrží kontrolovaná osoba. Rozhodnutí o námítkách, případně společně s dodatkem k protokolu o kontrole, je zasláno kontrolované osobě a stejnopis je uložen v místě příslušném inspektorátu.

Vyžadují-li zjištěné nedostatky odstranění a nejsou-li odstraněny v průběhu inspekční činnosti, popř. pokud je třeba přijmout opatření k prevenci, stanoví inspekční tým lhůtu pro odstranění nebo prevenci zjištěných nedostatků a vyžádá si zprávu o odstranění nebo prevenci zjištěných nedostatků. Inspekční tým zároveň může podle závažnosti zjištění stanovit lhůtu, v níž by měla kontrolovaná osoba realizovat návrhy na zlepšení stavu.

Tematická zpráva

Tematickou zprávu vydává Česká školní inspekce na základě shrnutí poznatků získaných z inspekční činnosti v určitém tematickém okruhu a jejich analýzy. Tematická zpráva se po jejím zpracování zveřejňuje.

Výsledek šetření stížnosti

Výsledek šetření stížnosti předává Česká školní inspekce zřizovateli k dalšímu řízení. Zřizovatel informuje Českou školní inspekci o vyřízení stížnosti a o případných opatřeních přijatých k nápravě.

Výroční zpráva

Výroční zpráva České školní inspekce obsahuje souhrnné poznatky o stavu vzdělávání a vzdělávací soustavy vycházející z inspekční činnosti za předcházející školní rok a zveřejňuje se každoročně v prosinci.

Správní řízení

S kontrolovanou osobou, která nesplnila povinnost podle § 10 odst. 2 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, může Česká školní inspekce zahájit správní řízení. V návaznosti na inspekční činnost může Česká školní inspekce zahájit s odpovědnou fyzickou osobou řízení o správním deliktu či s kontrolovanou osobou řízení o přestupku.

Návrh na vyhlášení konkurzu nebo odvolání ředitele školy nebo školského zařízení zřízené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí

Česká školní inspekce může podat návrh na

- a) vyhlášení konkurzu na ředitele nejpozději 6 měsíců před koncem doby trvání pracovního poměru ředitele na dobu určitou,
- b) odvolání ředitele v případě zjištění závažných nedostatků v činnosti školy nebo školského zařízení.

Návrh na výmaz ze školského rejstříku

Ústřední školní inspektor může v případě závažných nedostatků podat návrh na výmaz školy nebo oboru vzdělání ze školského rejstříku.

Oznámení jinému orgánu

Vznikne-li při výkonu inspekční činnosti podezření na porušení právních předpisů, jejichž kontrola není v kompetenci České školní inspekce, nebo jsou-li identifikována rizika, která ohrožují výkon činnosti kontrolované osoby, bezpečnost a zdraví dětí, žáků a studentů a zaměstnanců kontrolované osoby, nebo rizika v nakládání s prostředky státního rozpočtu, je Česká školní inspekce povinna podat podnět příslušnému kontrolnímu orgánu:

- a) finančnímu úřadu při porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů,
- b) krajskému úřadu při porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů,
- c) příslušnému oblastnímu inspektorátu práce při zjištění systémového porušení v oblasti pracovněprávních vztahů (např. odměňování a zjevné porušení pravidel BOZ),
- d) Českomoravskému odborovému svazu pracovníků školství při negativním zjištění v oblasti BOZ,
- e) orgánům ochrany veřejného zdraví při porušení hygienických podmínek,
- f) hasičskému záchrannému sboru při zjevném porušení pravidel požární ochrany,
- g) Ministerstvu financí podání zprávy při porušení rozpočtové kázně v objemu vyšším než 300 tis. Kč a při zjištění, na jehož základě podává vedoucí inspekčního týmu návrh na trestní oznámení,
- h) orgánům činným v trestním řízení při podezření ze spáchání trestného činu (např. neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby, zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, krádež, zpronevěra, podvod),
- i) Ministerstvu vnitra podání zprávy v případě zjištění, že územní samosprávný celek neplní zákonné povinnosti vyplývající ze školského zákona,
- j) jinému orgánu dle obsahu zjištění.

Pozn.: Tento dokument je pouze výběrem informací týkajících se základního vymezení činnosti České školní inspekce a nelze ho považovat za závaznou normu obsahující veškerá pravidla a postupy pro realizaci činností úřadu. Ty jsou definovány příslušnými právními a dalšími předpisy.